

SAROZ KÖRFEZİ'NİN TURİZM VE REKREASYONEL KULLANIM POTANSİYELİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Rüya YILMAZ

Trakya Üniversitesi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 59030 Tekirdağ
ruya1@hotmail.com

ÖZET

Günümüzde dünyada; kentleşme, endüstrileşme ve aşırı nüfus artışı ile yoğun çalışmanın beraberinde getirdiği olumsuzluklar sonucu rekreasyon bir gereksinim oluşturmaktadır. İnsanlar rekreasyon gereksinimlerini gidermek amacıyla, geçici de olsa yaşadıkları çevreden ayrılarak bir çeşit rekreasyonel faaliyet olan turizme yönelmektedir. Doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip Saroz Körfezi aynı zamanda potansiyel birer turizm ve rekreasyon kaynağıdır. Bu nedenle, Saroz Körfezi'nin doğal, tarihi ve kültürel potansiyeli ile ilgili turizm ve rekreasyon aktivitelerine kaynak teşkil edebilecek kullanımların ve bilinçli kullanımına yönelik stratejilerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada, Plankare yöntemine göre alan 1'er km²'lik karelere ayrılarak, Saroz Körfezi'nin turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyelleri belirlenmiş, mevcut ve olası sorunların çözümüne yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıyı, Rekreasyon, Rekreasyonel kullanım, Saroz Körfezi, Turizm.

RESEARCH ON POTENTIAL OF TOURISM AND RECREATIONAL USAGE OF SAROZ GULF

ABSTRACT

In today's world, recreation is a necessity for humanity to relax and reduce the pressure of high population increase, urbanization, industrialization and intensive work conditions. People have touristic activities which is a type of recreation, around their leaving places to meet their recreation needs. Saroz Gulf which has natural, cultural and historical values, is a potential tourism and recreation sources. The objective of this study is to determine the strategies to be able to use Saroz Gulf as a resource in touristic and recreational activities together with its natural, historical and cultural potential. In this study, the area is divided into squares of 1 km² according to the plansquare method and the potential touristic and recreational usage of Saroz Gulf was determined. In addition, solutions were also produced for present and possible problems when its was used for touristic and recreational purpose.

Keywords: Coast, Recreation, Recreational usage, Saroz Gulf, Tourism.

1. GİRİŞ

Kıyılar, tarihin her döneminde uygarlığın odak noktasını oluşturmuş, yerleşme ve kullanım amaçları açısından sosyal bir önem kazanmıştır. Geçmişten bugüne kıyısız alanlardaki nüfus yoğunluğu hızlı bir artış göstermektedir. Bu artış, insanların fiziksel ihtiyaçları dışında, rekreasyonel ve turistik ihtiyaçlarının da karşılanması amacıyla hız kazanmakta ve sonuçta, kıyısız alanlarda yer yer onarılması çok güç ve hatta olanaksız bozulmaları ve çevre sorunlarını beraberinde

getirmektedir. Tolunay vd. (2004) Isparta ilindeki rekreasyon talebinin hızlı bir şekilde artması nedeniyle, Tarihi Ayazmana Mesirliği alanındaki ziyaretçi kullanımının bazen kapasitenin üzerine çıkabildiği ve yoğun kullanım dolayısıyla mesire alanının zarar gördüğü ortaya konulmuştur. Son yıllarda Saroz Körfezi'ne olan talebin hızla artması ve yoğun kullanım sebebiyle ortaya çıkan mevcut sorunlar, gelecekte olası sorunların habercisi olmaktadır.

19 yy'dan sonra endüstriyel ve teknolojik alandaki gelişmelerin ortaya çıkarmış olduğu plansız ve sağlıksız kentleşme insanların fiziksel, ruhsal ve sosyo-kültürel yönden pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Özellikle, kent çevresinde görülen olumsuz sonuçlar, insan-çevre ilişkisinin sağlıklı biçimde yürümesini sağlayacak rekreasyon alanlarına olan gereksinimi arttırmaktadır. Bir yandan rekreasyon gereksiniminin artması, diğer bir yandan yoğun yerleşim alanlarında rekreasyon olanaklarının giderek azalmasından dolayı kıyısız alanlara talep giderek artmaktadır. İnsanın sağlıklı yaşamak ve verimli çalışmak için bozulan bütünlüğe dilediği aktivitelerle yeniden erişmesi olayı olarak tanımlanabilen rekreasyon insan yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. Rekreasyonel etkinlikler çok çeşitli olguyu kapsamakta ve insanlara göre değişiklik göstermektedir. Rekreasyonel etkinliklerin bir bölümü de turizm etkinlikleri oluşturmaktadır. Dowling (2003) ve Ball (2003) turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiyi irdeleyerek karşılaştırmıştır.

Turizm, insanların daimi yaşam alanlarından ayrılıp en az 24 saat bu yerde kalıp geri dönerken o esnada yaptıkları tüm ekonomik faaliyetlere denilmektedir (Özkan, 2001; Özkan, 2002). Kültür ve çevre açısından sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için Buckley (2003); turizm ve rekreasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Ekşioğlu (1996); Ankara İli Elmadağ yöresi incelenerek yörenin rekreatif özellikleri irdelenmiş ve sorunların çözümüne yönelik öneriler getirilmiştir.

Saroz Körfezi tarihsel, doğal ve sosyo-kültürel değerler açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Mevcut potansiyel kaynaklar yöre halkı ve yerli turistlerle yabancı turistlerin de ilgi odağı olmaktadır. Kentleşmenin olumsuz etkileri ve yoğun iş temposu nedeniyle fiziksel ve ruhsal gereksinimlerini karşılama çabasında olan yöre halkı, sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile boş zamanlarını değerlendirmek ve yitirdikleri enerjilerini yeniden kazanmak amacıyla Saroz Körfezi rekreasyon alanına yönelmektedirler.

Saroz Körfezi'nin rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi ve kullanıcıların rekreasyon gereksinimlerinin giderilmesi, doğal ve kültürel kaynaklarının sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırma alanı, Marmara Bölgesi'nde, Trakya'nın güneyinde, Saroz Körfezi'nin kuzeyinde, Edirne ve Çanakkale illerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. 60 km içerilere kadar sokulan Saroz Körfezi'nin Ege Denizi'ne açılan ağız bölümünde 35 km'yi geçen genişliği, orta kesimindeki Tuzla Gölü önlerinde 10 km'ye indikten sonra, daha doğuda 12 km'ye çıkmaktadır. Adilhan-Kocaçeşme Mevkii ile Enez İstanbul Üniversitesinin Eğitim kampı arasında kalan Adilhan,

Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Yayla, Karaincirli, Vakıf, Büyükevren, Gülçavuş ve Sultaniçe kıyı turizm ve rekreasyon alanını oluşturmaktadır.

Araştırma materyalini Saroz Körfezi kıyı şeridi oluşturmaktadır. Saroz Körfezinin doğal, tarihi ve kültürel kaynaklarının rekreasyon aktivitelerine sağlamış olduğu olanaklar nedeniyle; bu kaynakları meydana getiren bütün doğal, tarihi ve kültürel oluşumlar ayrı birer materyal olarak incelenmiştir.

Araştırmada, alan sınırlarının saptanmasında ve topoğrafik verilerin elde edilmesinde 1/25.000 ölçekli topoğrafik haritalardan yararlanılmıştır. Mevcut durumunun analiz edilmesinde Harita Genel Komutanlığı'ndan alınan 1/25.000 ölçekli haritalar 1/10.000 ve 1/5.000'e büyütülerek kullanılmıştır (Yılmaz ve Serbest, 2005). Konu ile ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak yerli ve yabancı literatür, Saroz Körfezi'ne yönelik daha önceden yapılmış araştırmalar, yıllık rapor, istatistik ve envanterden yardımcı materyal olarak yararlanılmıştır. Çalışma alanına yönelik her türlü görsel materyal çalışma bütününde değerlendirilmiştir.

Araştırma alanının kıyı uzunluğu Harita Genel Komutanlığı tarafından hazırlanan 1/25000 ölçekli Saroz Körfezi paftaları kullanılarak, bilgisayar ortamında Netcad programı yardımıyla belirlenmiş, araştırma alanın sınırları oluşturulmuştur. Adilhan-Kocaçeşme Mevkii ile Enez İstanbul Üniversitesinin Eğitim kampı arasında kalan ve uzunluğu 75 km 787m olarak hesaplanan kıyı şeridindeki Adilhan, Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Yayla, Karaincirli, Vakıf, Büyükevren, Gülçavuş ve Sultaniçe kıyı rekreasyon alanının mevcut durumu incelenmiştir. Paftalar 1/10000 ve 1/5000 ölçeğinde büyütülerek arazi çalışmalarında bu haritalardan yararlanılmıştır (Yılmaz ve Serbest, 2005).

Araştırmanın yöntemi; gözlem, inceleme, veri toplama, analiz ve değerlendirmeden oluşmaktadır. Araştırma alanında yapılan gözlemler ve incelemelerle rekreasyon alanları tespit edilmiş, alan Plankare yöntemine göre 1'er km²'lik karelere ayrılarak her bir karenin turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyeli belirlenmiştir. Saroz Körfezi'nde yer alan kıyı yerleşimlerinde ve rekreasyon alanlarında mevcut kullanımlar ve rekreasyonel aktiviteler, Keşan Belediyesi, Çamlıca Belediyesi ve yöre sakinleriyle birebir yapılan görüşmeler ve gözlemler sonucunda belirlenmiştir. Saroz Körfezi kıyı şeridinde ve çevre köylerde oturan halkın görüşlerine başvurularak, alanın geçmişi ve bundan sonraki beklentileri hakkındaki düşünceleri alınmıştır. Elde edilen veriler değerlendirilerek, mevcut ve olası sorunların çözümlerine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

3.1. Araştırma Alanın Doğal ve Kültürel Özellikleri

Keşan ilçesi sınırları içinde bulunan araştırma alanı 40°39'47"-40°41'10"enlemleri ve 26°48'04"-26°03'43" boylamları arasında ve Saroz Körfezi'nin kuzeyinde yer almaktadır. Toplam yüzölçümü 41680 ha olan Saroz Körfezi Edirne ve Çanakkale illerinin sınırları içinde ve %40' ı koruma altındadır. Araştırma alanı Enez ilçesinden doğuya doğru Yayla ve Suluca Köyü'ne ulaşan sırtları takiben Hızırilyas Tepe'ye buradan da Karatepe Köyü'nün kuzeyinden

doğuya doğru, Manastır Tepe'ye ve bu tepeden de güneye doğru Saroz Körfezi'ne inen sınırlar arasında bir alandır (Ek Şekil 1).

Kıyı şeridinin arazi bakışı genel olarak güney yönündedir. Toprağın anakaya grubunu tortul kayalar oluşturmaktadır. Mecidiye'den Enez'e kadar uzanan alanın jeolojik yapısının esasını oluşturan miyosen, kumlar ile kumtaşları, kil ve marn formasyondur (Irmak vd., 1980). Alan, doğuda 25 m'ye kadar yükselebilen, fazla yüksek olmayan sert kireçtaşı kayalıklarından oluşan bir bant ile çevrilidir. Batıya doğru bu kireçtaşı sırtları alçalır ve daha yumuşak kireçtaşları ve kumtaşları olarak uzanır (Byfield ve Özhatay, 1996).

Saroz Körfezi yarı nemli iklim tipi ile kurak mıntıka ormanları vejetasyon tipine sahiptir. Ege Denizi kıyısındaki Saroz Körfezi'nde Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer. Yıllık ortalama sıcaklığı 14.4°C en yüksek sıcaklık 37.4°C en düşük sıcaklık -12°C yıllık yağış 648 mm'dir. Çoğunlukla kuzey rüzgarları (N) hakim olmakla birlikte en şiddetli rüzgarlar güney (S) rüzgarlarıdır, yazın daha çok karadan denize doğru esen Poyrazın kurak etkisi ve Lodosun nemli etkisi altında kalmaktadır. Alanın güney bakımlı olması nedeniyle poyraz rüzgarına karşı korunaklıdır. Temmuz-Ağustos aylarında ise önemli bir kuraklık yaşanmaktadır (Anonim, 2003).

Alanın mevcut bitki örtüsü; *Agropyron sp.*, *Ammophila arenaria*, *Anchusa sp.*, *Cakile maritima*, *Centaurea spinosa*, *Chondrilla spinosa*, *Cistus sp.*, *Eryngium maritimum*, *Holoschoenus vulgaris*, *Jasione heldreichii*, *Juncus gerardii*, *Juniperus oxycedrus*, *Limonium sp.*, *Osyris alba*, *Quercus coccifera*, *Quercus ithaburensis ssp. macrolepis*, *Paliurus spina-christii*, *Phragmites australis*, *Pistacia terebinthus*, *Polygonum mesembrium* ve *Salsola ruthenica* olarak belirlenmiştir. Ayrıca; *Aurinia uechtitziana*, *Centaurea aff. polyclada*, *Crambe maritima*, *Corrigiola litoralis*, *Ephedra distachya ssp. monostachya*, *Mollugo cerviana*, *Silene frivaldskyana*, *Verbascum pinnatifidum*, *Trifolium omithopodioides* nadir türler tespit edilmiştir (Byfield ve Özhatay, 1996).

3.2. Araştırma Alanındaki Mevcut Alan Kullanımları

3.2.1. Yerleşim ve ulaşım:

Alanın iç kısımlarda yer alan daimi yerleşimleri köyler oluşturmakta ve kıyıya uzaklıkları 3-7 km arasında değişmektedir. Kıyı şeridindeki yerleşimleri genellikle ikinci konutlar oluşturmakta ve yaz mevsiminde kullanıldığından dolayı yaz nüfusunda büyük oranda artış olduğu gözlenmektedir. Alandaki ikinci konut sayıları yaklaşık; Adilhan'da 200, Sazlıdere'de 128, Gökçetepe'de 398, Mecidiye'de 3646, Erikli'de 4270, Yayla'da 3100, Karaincirli'de 160, Vakıf'da 140, Büyükevren'de 750, Gülçavuş'da 960, Sultaniçe'de 1470 adet olarak tespit edilmiştir. Saroz Körfezi'nde bulunan 3 adet ada ise yerleşim amaçlı kullanılmayıp, sadece askeri amaçlarla kullanılmaktadır. Mecidiye köyünden 5 km uzaklıkta bulunan İbrice Limanı balıkçı barınağı işlevini görmektedir. Enez'de ise inşaatı tamamlanmış olan bir yat limanı mevcuttur (Yılmaz ve Serbest, 2005).

Saroz Körfezi'ne direkt olarak deşarj veren sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Birçok yerde konutların, turistik ve diğler tesislerin arıtma sistemleri olmamakla birlikte fosseptik çukurları mevcuttur. Enez İlçesi Büyükevren Köyü'nde 1adet Bentonit ocağı, Keşan İlçesi, Mecidiye Köyü'nde ise kireçtaşı ocakları bulunmaktadır. Bunların dışında araştırma alanının yakın çevresinde 1 adet deri ve 2 adet gıda sanayisine yönelik fabrika yer almaktadır (Anonim, 2003).

3.2.2. Koruma alanları:

Araştırma alanı sınırları içinde bulunan bazı alanlar değışik yasal düzenlemelerle koruma altına alınmıştır. Çizelge 1'de araştırma alanında ve yakın çevresinde yer alan doğal ve arkeolojik sit alanları verilmektedir.

3.2.3. Tarım ve hayvancılık:

Saroz Körfezi'ne kıyısı olan Keşan ve Enez ilçelerine bağı köylerin geçim kaynaklarının başında tarım ve hayvancılık gelmektedir. Yörede yetiştirilen başlıca ürünlerden buğday, ayçiçeğı, çeltik, yonca, fiğ, kavun, karpuz ve domates ile birlikte diğler sebzeler üretilmektedir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı ve arıcılık yapılmaktadır. Avcılık yöre halkının geçim kaynağını oluşturmamakla birlikte tavşan, yabancı ördek, kaz, bıldırcın, üveyik avlanan türler arasındadır.

Çizelge 1. Araştırma Alanı ve Yakın Çevresinde Yer Alan Doğal ve Arkeolojik Sit Alanları (Anonim, 2003; Yılmaz ve Serbest, 2005; Anonim, 2005).

Adı	Yeri	Yasal Statüsü
Kale boğazı deltasından, Uzunkum-Küçükköy ve Toplar tepesini içine alan bölge.	Keşan	(05.03.1998 / 4522) I.Derece Doğal Sit
Keşan ve Enez kıyıları	Keşan-Enez	(19.09 1996 / 3379) I-II. Derece Doğal Sit
Uzunkum	Keşan-Mecidiye	(05.03.1998 / 4522) I.Derece Doğal Sit
Gala-Tuzla Gölü	Keşan-Erikli Dere	(10.05.1992/1733) II.Derece Doğal Sit
Enez Büyük Gala Gölü	Enez	(07.05.1992/1121) I.Derece Doğal Sit
Enez-Dalyan-Taşaltı-Işık ve Tuzla gölleri ile büyük gala gölü ve çevresi	Enez	(07.05.1992 / 1121)II.Derece Doğal Sit
Enez-Sultaniçe'de Karagöl	Enez-Sultaniçe	(17.03.1995 / 2322)I.Derece Doğal Sit
Enez Gala Gölü	Enez-İpsala	(15.02.1991/834) I.Derece Doğal Sit
Çavuşköy Manastır Mevkii	Enez-Çavuşköy	(21.11.1991/ 1005) I.Derece Ark. Sit.
Yeniceköy Manastır Mevkii	Enez-Yeniceköy	(21.11.1991/ 1005) I.Derece Ark. Sit.
Hocaçeşme Höyüğü	Enez-Yeniceköy	(21.11.1991/ 1005) I.Derece Ark. Sit.
Gökçetepe Bizans Kalesi	Keşan Mecidiye	(1392) I.Derece Ark. Sit
Kaletepe Kalesi	Gökçetepe Sahili	(1393) I.Derece Ark. Sit
Gala ve Pamuklu Gölü	Enez-İpsala	(05.03.2005/8547) Milli Park

3.2.4. Balıkçılık:

Saroz Körfezi'nde 144 çeşit balık bulunmaktadır. Hem tuzlu Ege sularının, hem daha az tuzlu Marmara'nın bütün balıklarına burada rastlamak mümkündür. Körfezde başta *Sardina pilchardus* (sardalya), *Engraulis encrasicolus* (hamsi) olmak üzere, *Pomatomus saltador* (lüfer), *Liza carinata* (kefal), *Scomber scombrus* (uskumru), *Papellus acarne* (mercan), *Diplodus vulgaris* (karagöz), *Merlangius merlangus* (mezgıt), *Mullus surmuletus* (tekir), *Echelus myrus* (mırmır), *Thunnus thynnus* (orkinos) avlanmaktadır. Saroz Körfezinde yerli ve yabancı balık türlerinin yanında dünyanın en kaliteli süngerleri, pelajik balık olarak hamsi, istavrit, uskumru ve sardalya balıklarının yumurta ve larvaları bulunmaktadır (Anonim, 2003). Hıfzısıhha Enstitü Müdürlüğü'nden alınan 2002 yılına ait 8 ayrı noktada yapılan biyolojik ve fiziksel analizler Çizelge 2'de gösterilmiştir (Anonim, 2003).

3.2.5. Rekreasyon ve turizm:

Rekreasyon ve turizm, birbirlerini tamamlayan ve birlikte ele alınması gereken olgulardır. Ancak her rekreasyonel etkinlik turizmi oluşturmamakta ve her turizm rekreasyonel amaçlarla gerçekleştirilmemektedir (Özkan, 2001; Özkan, 2002).

Jeomorfolojik yönden kıyı, kumluk, çakıllık, kayalık, sazlık ve bataklıkların bittiği yere kadar olan alan, biyolojik yönden, denizle karasal doğal vejetasyonun su ve yöresi doğal vejetasyonuna üstünlük kazandığı alan arasındaki kısım, ekolojik yönden kıyılar, kara, hava ve suyun bir araya geldiği hassas yörelerdir (Karagözoğlu vd., 1995).

Kıyı rekreasyonu, insanların kıyıların doğal ve kültürel zenginliklerine dönük dinlenme ve yitirilen enerjinin yeniden kazanılması eğilimleridir. İnsan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri, çekicilikleri ve rekreasyonel potansiyelinin büyüklüğü sebebiyle su ve kıyıları en fazla tercih edilen rekreasyon alanlarıdır. Su yüzeylerini ve kıyıları rekreasyonel bakımından önemli kılan faktörlerden birisi gerçekleştirilebilecek aktivite çeşitliliğinin çok fazla olmasıdır.

Rekreasyona ulaşmak amacıyla gerçekleştirilen, ya da diğer anlatımla insanları rekreasyona ulaştıran etkenlerin tümü rekreasyonel aktivite olarak adlandırılmaktadır. İnsandan kaynaklanan ve insana ait bir eylem olan rekreasyon aktiviteleri; zamana, mekana ya da diğer bazı özelliklere bağlı olarak çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır (Özkan, 2001).

Çizelge 2. Saroz Körfezi Biyolojik ve Fiziksel Analizleri (Anonim, 2003).

Numune Noktası	Toplam Koliform (100ml)	pH	Numune Noktası	Toplam Koliform (100ml)	pH
Gökçetepe	-	-	Altınkum	500	7.5
Mecidiye	-	-	Kırkpınar	500	7.5
Erikli	500	7.7	Sultaniçe	500	7.5
Yayla	-	-	Gülçavuş	-	-

Farklı insanlar farklı rekreasyon aktivitelerini seçebildikleri gibi, aynı insan yaşamının farklı dönemlerinde değişik rekreasyon aktivitelerine yönelebilmektedir. Yapılan araştırmalar yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, meslek, sağlık durumu, yaşanan toplumun sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumu, yaşanan yerin fiziksel niteliği, ve zevk-moda gibi faktörlerin rekreasyonel aktivite seçimini etkilediğini ortaya koymaktadır.

Rekreasyon alanlarının planlanmasında kalite olgusunu sağlamak açısından serbest zamanda yapılan aktivitelerin ortaya konulması gerekmektedir. Kullanıcının rekreasyon alanından ne beklediği, kaynak ve kullanım kalitesinin hangi düzeyde olmasını istediği belirlenmelidir. Böylece doğru bir sınıflandırmaya gidilebilir ve rekreasyonel alanda istenilen kalite yaratılabilir. Rekreasyonel aktiviteler dört temel kategori içerisinde sınıflandırılabilir (Uzun vd., 1997):

Fiziksel rekreasyon aktiviteleri: Çoğunlukla fiziksel bir güç harcayarak yerine getirilen eylemlerdir.

Sosyal rekreasyon aktiviteleri: Sosyal ilişki ve etkileşimler sonucunda ortaya çıkan eylemlerdir.

Düşünceye dayalı (mental) rekreasyon aktiviteleri: Kültür, eğitim, yaratıcılık ve estetik ağırlıklı rekreasyon eylemleridir.

Çevreye dayalı rekreasyon aktiviteleri: Rekreasyon alanının içerdiği bitki örtüsü, su yüzeyleri, çekici manzaralar, yaban hayatı gibi unsurlara bağlı olarak yapılan eylemlerdir.

3.3. Alanda Saptanan Mevcut Rekreasyonel Aktiviler (Ek Şekil 2)

3.3.1. Günübürlük doğa yürüyüşleri:

Araştırma alanında mevcut rekreasyon tiplerinden birisi “günübürlük doğa yürüyüşleri” (trekking)’dir. Alan, topoğrafyası ve sahip olduğu manzara değerleri ile günübürlük doğa yürüyüşleri için önemli imkanlar sağlamaktadır. Çevre il ve ilçelerden geziler düzenlenmektedir. Alanda yer alan tarihi kalıntılar alanın kültürel turizm açısından ayrı bir öneme sahiptir. Gökçetepe ve çevresi orman yürüyüşler için oldukça elverişlidir. Kayalık alanlardaki yürüyüşler, kullanıcılar için önemli bir aktif rekreasyon aktivitesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı kesimlerde 60 km. kadar içeriye sokulabilen körfezin sahili uzun yürüyüşler için oldukça elverişlidir.

3.3.2. Kamping:

Kamping, kırsal peyzajlardaki en önemli rekreasyon amaçlarından biridir. Kullanıcılar için dinlenmenin ve eğlenmenin esas olduğu kamping izcilik faaliyetleri açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Keşan’a 28 km uzaklıkta bulunan Gökçetepe günübürlük ve kamp alanı 50 ha büyüklüğündedir. Edirne İli Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından 24 ha’lık kısmın gelişim planı yapılmıştır. Çadırli kamp ve karavan kampı alanı 228 ünite ve 1140 kişi/gün kapasiteye sahiptir. Günübürlük alan 1150 kişi/gün kapasitelidir. Toplam kapasite 2290 kişi/gün’dür. Kamp alanında ahşap masalar, ocaklar ve iki büfe, bir adet restoran, 3 adet tuvalet ve duş bulunmaktadır. Ayrıca konaklamak isteyenler için 3 adet orman evi ve 20 adet bungalov yer almaktadır. Daha önce Keşan Orman Müdürlüğü tarafından işletilen kamping ve Orman Bakanlığı personeli tarafından farklı dönemlerde

kullanılan 19 adet ev şu an özel şahısların işletmesine bırakılmıştır. Keşan İlçesine 38 km uzaklıkta bulunan Danişment günübirlik ve kamp alanı 13.190 ha büyüklüğündedir. Çadırli kamp alanı 162 ünite ve 810 kişi/gün kapasiteye sahip orman ve deniz ekosisteminin bir arada bulunduğu kırsal rekreasyon alanlarından. Günübirlik kamp alanı 1072 kişi/gün kapasitelidir. Toplam kapasite 1882 kişi/gün'dür. Orman içi dinlenme yerlerinin toplam alanı 84 ha olup, 7292 kişi/gün kapasitelidir. Keşan ilçesi Erikli sahilinde bulunan 1 adet otel konaklama amacıyla kullanılmaktadır. Bunların dışında Adilhan, Mecidiye, Yayla, Karaincirli, Vakıf, Büyükevren, Gülçavuş, Sultanıçe'de herhangi bir tesis olmamasına rağmen kullanıcılar çadırda konaklamaktadır. Saroz Körfezi kıyı rekreasyon alanları kamping aktiviteleri için kullanıcılar açısından yeterli kapasiteye sahip değildir. Doğal ve kültürel yapısı nedeniyle özellikle yaz aylarında , yoğun bir kullanım potansiyeline sahip Saroz Körfezi konaklama yetersizliği nedeniyle turizm açısından ekonomik bir gelişim gösterememektedir.

3.3.3. Piknik:

Piknik kullanıcıların günün değişik zaman dilimlerinde, yitirdikleri enerjilerini yeniden kazanabilmeleri için yaşadıkları alanlardan günübirlik, kısa bir süre içinde olsa uzaklaşarak doğa ile bütünleştiği ve rekreasyonel gereksinimlerini giderdiği, kırsal rekreasyon aktivitelerinin en yaygın örneklerinden biridir. Araştırma alanında Keşan Orman Müdürlüğü tarafından yapılan tesisler dışında özel piknik için planmış alanlar yer almamaktadır. Kullanıcılar piknik aktivitesi için orman ya da deniz kenarını tercih etmektedir. Özellikle ilkbahar ve yaz aylarında Gökçetepe, Danişment orman alanına piknik amacıyla geziler düzenlenmekte ve kullanıcılar bu alanlardan 07.00-01.00 saatleri arasında yararlanabilmektedir.

3.3.4. Suya bağlı rekreasyon aktiviteleri:

Suya bağlı rekreasyon aktiviteleri çeşitlilik göstermektedir. Araştırma alanının Saroz Körfezi kıyı şeridinde yer alması kullanıcıların suya bağlı rekreasyon aktivitelerini daha da arttırmaktadır. Saroz Körfezi'nin sahip olduğu deniz ve kıyı potansiyeli rekreasyonel açıdan büyük bir talep oluşturmaktadır. Bu nedenle, alanın sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için koruma-kullanma çerçevesinde arz ve talep dengesinin çok iyi sağlanması gerekmektedir. Orman ve deniz ekosistemi bir arada bulunduran araştırma alanı suya bağlı rekreasyonel aktiviteler için uygundur. Saroz Körfezi yüzme, dalma, kayalıklardan atlama, güneşlenme, kürek, su kayağı, sörf, yelken gibi suya bağlı rekreasyonel aktivitelere olanak sağlamaktadır. Ancak sörf ve yelken sporunu destekleyecek bir tesis bulunmamaktadır. İbrice Limanı ve Gökçetepe kıyılarının topoğrafik yapısı oluşturan kayalıklar, mağaralar ve deniz ekosistemi su altı sporları için uygundur. Ayrıca ekonomik gelir elde etme amacının dışında rekreasyon amaçlı olta balıkçılığı yapılmaktadır.

3.3.5. Spor aktiviteleri:

Sportif amaçlı yapılan rekreasyon aktiviteleri aktif spor yaparak veya pasif şekilde izleyici olarak boş zamanların sportif aktivitelerle değerlendirilmesidir. Araştırma alanında basketbol, voleybol, futbol, tenis vb. gibi sporlar için tasarlanmış bir spor kompleksi yer almamaktadır. İkinci konutlara ait sitelerin

bahçelerinde ve boş arazilerde, tasarım ilkeleri dikkate alınmaksızın oluşturulmuş spor sahaları yer almaktadır. Plaj voleybolu için Saroz Körfezi uzun ve geniş plajlara sahiptir.

3.3.6. İzleyici aktiviteler:

Flora ve fauna açısından zengin bir potansiyele sahip Saroz Körfezi bilimsel araştırmalar için canlı bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. Doğal ve kültürel yapısı bakımından yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı olmaktadır. Topoğrafik yapısının oluşturduğu farklı manzaralar pasif rekreasyonel aktivitelere olanak sağlamaktadır. İnsanın doğayla uyumunu pekiştiren özellikleri kullanıcılar üzerinde psikolojik yarar sağlamaktadır. Saroz Körfezi'nde bulunan Gala Gölü önemli bir kuş konaklama alanı "kuş cenneti" olmasına rağmen gerekli düzenlemeler ve altyapı çalışmaları yapıldığında turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olacaktır.

3.3.7. Klimatizm:

İyot ve yosun kokulu deniz havası, Kaz dağından gelen dağ havası ve orman havası ile birlikte Lodos rüzgarının sahile getirip biriktirdiğini, poyrazın alıp götürmesiyle kendi kendini temizleme özelliğine sahip Saroz Körfezi sağlık turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Fakat sağlık turizmine yönelik henüz bir planlama yapılmamıştır.

4. SONUÇ

Saroz Körfezi, Türkiye'nin Avrupa ile köprü kurduğu bir noktada yer alması, doğal, kültürel, tarihi yapısı ve İstanbul, Çanakkale gibi önemli merkezlerle yakınlığı sebebiyle tercih edilmekte ve özellikle yaz mevsiminde yoğun bir kullanıma maruz kalmaktadır.

Saroz Körfezi kıyı şeridi, sahip olduğu doğal ve kültürel özellikleriyle henüz bozulmamış ama bozulma tehlikesi altında olan yörelerimizden biridir. Doğal kaynakların sınırlı olmasına karşın bunlardan yararlanan insanların gereksinimleri her geçen gün artmaktadır.

Hızlı bir kentleşme ve endüstrileşmenin yaşandığı Trakya ve İstanbul metropolü için Saroz Körfezi önemli bir turizm ve rekreasyon potansiyeline sahiptir. Edirne ve çevre illerden Saroz Körfezi'ne olan talep her geçen gün artmaktadır. Bu talebin karşılanabilmesi için yöredeki rekreatif aktivitelerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesinin yanı sıra mevcut doğal, kültürel ve tarihi yapının bozulmaması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması çok önemlidir. Bunun için mevcut ve potansiyel kaynaklar ile kullanıcıların rekreasyonel eğilimi arasında bir dengenin sağlanması gerekmektedir. İnsan ve çevre etkileşiminden kaynaklanan çevresel tahribatın en az düzeyde olmasını ve kaynak tüketiminin gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamalarında tehlikeye atmayacak şekilde olmasını amaçlayan, ekolojik ve ekonomik verimliliği temel alan ekoturizm, Saroz Körfezi alan planlanmasında ele alınmalıdır.

Saroz Körfezi'nde rekreasyon ve turizm doğaya ve doğal kaynaklara bağlıdır. Bu nedenle kaynakların ve turizmin sürdürülebilir olabilmesi için çevresel, sosyal

ve kültürel anlamda ortaya çıkabilecek tehlikelerin önceden belirlenmesi ve buna yönelik stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

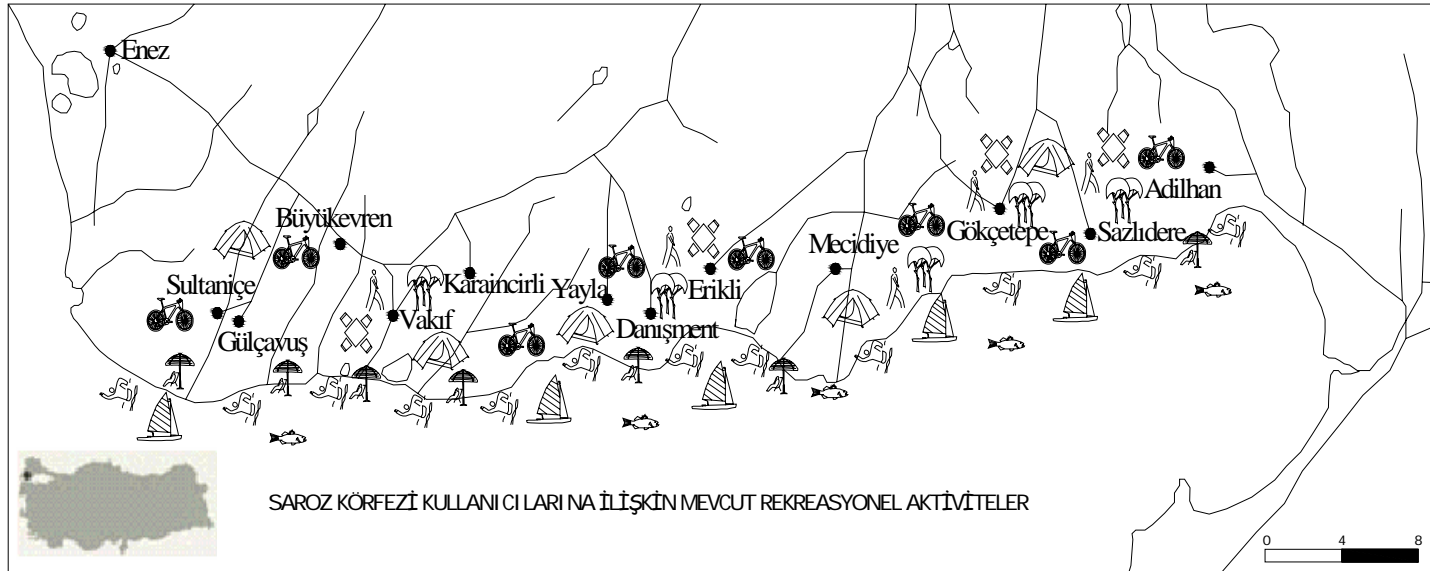
Turizmden beklenen girdinin sağlanabilmesi ve kullanıcıların rekreasyonel gereksinimlerinin karşılanabilmesi için, koruma-kullanma dengesi içinde “Rekreasyonel Alan Planlaması” yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim 2003. Edirne İli Çevre Durum Raporu (Cd), Edirne Valiliği.
- Anonim 2005. T.C. Edirne Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, <http://www.edirne-cevreorman.gov.tr>.
- Ball, R. 2003. The Geography Of Tourism and Recreation: Environment, Space and Place. Tourism Management Volume:24 Issue:2, pp.233-234.
- Buckley, R. 2003. Tourism, Recreation and Sustainability: Linking Culture and The Environment. In: S. McCool and R. N. Moisey (Editör), Annals of Tourism Research, Volume 30, Issue 1, pp.271-273.
- Byfield, A., Özhatay, N. 1996. Türkiye'nin Karadeniz, Marmara ve Kuzey Ege Sahillerinde Sürdürülen Bir Botanik Çalışma ve Doğa Koruma Önerileri. (Tercüme eden: S ATAY, N ÖZHATAY), 34 S, Doğal Hayatı Koruma Derneği ve Fauna and Flora International, İstanbul.
- Dowling, R.K. 2003. Tourism and Recreation. Tourism Management Volume:25 Issue:5, pp.642-643.
- Ekşioğlu, T. 1996. Ankara İli Elmadağ Yöresinin Rekreatif Özelliklerinin İrdelenmesi ve Sorunların Çözümü Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 76 s.
- İrmak, A., Kurter, A., Kantarı, M.D. 1980. Trakya'nın Orman Yetiştirme Bölgelerinin Sınıflandırılması. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul, 295 s.
- Karagözoğlu, S., Sözer, E., Tuncay, S. 1995. Deniz Kıyısı Rekreasyon Alanlarının Sorunları ve Çözüm Olanaklarının Saroz Körfezi Örneğinde İncelenmesi. E.Ü.Z.F Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İzmir, 73 s.
- Özkan, B. 2001. Kentsel Rekreasyon Planlaması. E.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ders Notları, İzmir, 84 s.
- Özkan, B. 2002. Kırsal Rekreasyon Planlaması. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ders Notları, İzmir, 52 s.
- Tolunay, A., Aklan, H., Korkmaz, M. 2004. Isparta Tarihi Ayazmana Mesireliği'nin Açık hava Rekreasyonu Açısından Kullanıcı Özellikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, Cilt:8 Sayı:1, 59-70.
- Uzun, G., Altunkasa, F.M. 1997. Rekreasyonel Planlamada Arz ve Talep. Çukurova Üniversitesi, Genel Yayın No:6 Yardımcı Ders Kitapları Yayın No:1, Adana, 80 s.
- Yılmaz, R., Serbest, D. 2005. Saroz Körfezi Kıyı Kumulları Üzerindeki Çevresel Etkilerin Araştırılması. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, (Baskıda).

Ek Şekil 1. Saroz Körfezi'ne İlişkin Topoğrafik Harita.

Ek Şekil 2. Saroz Körfezi'nin Kullanıcılarına İlişkin Mevcut Rekreatyonel Aktiviteler.